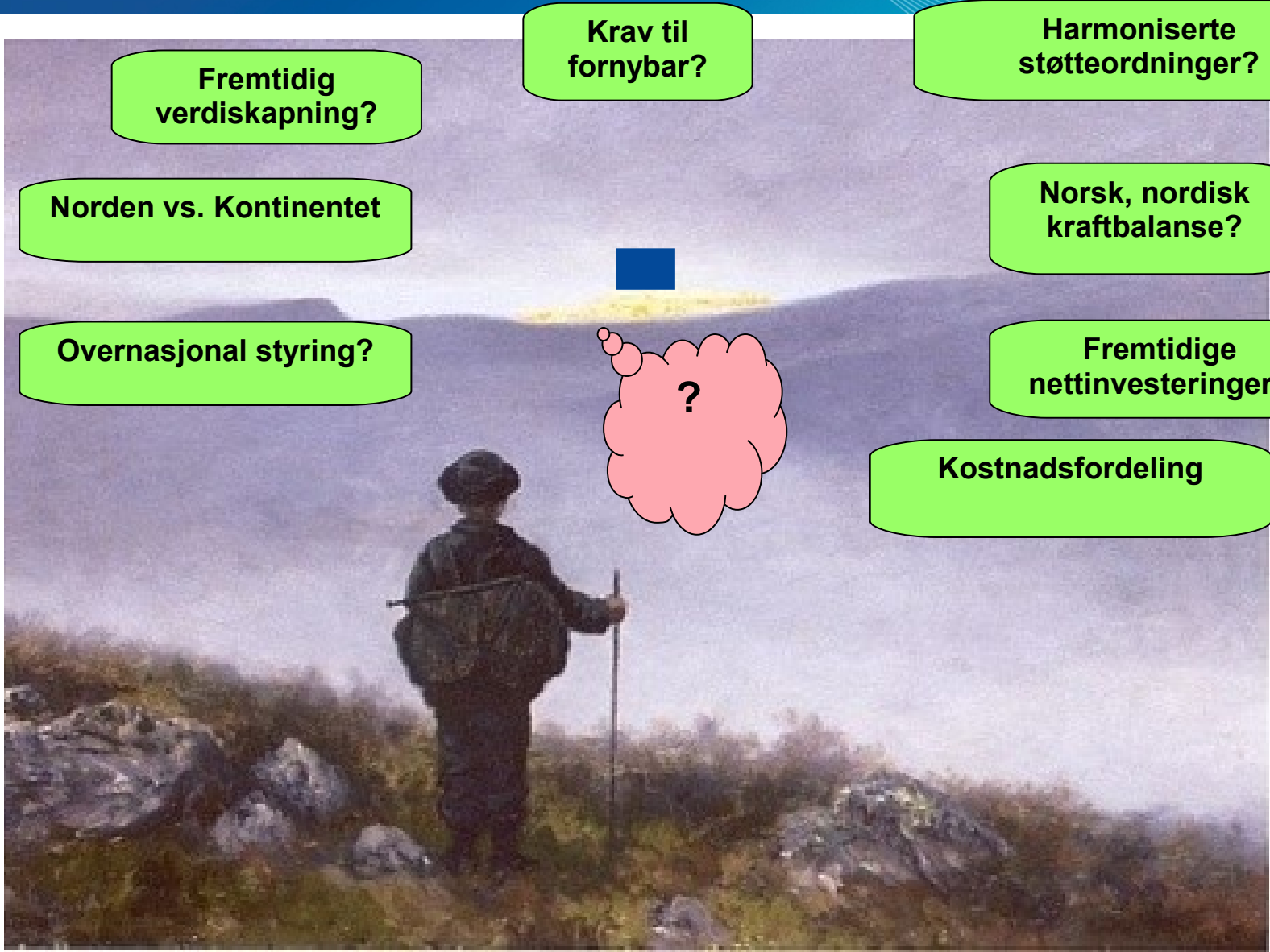

Norges energidager 2009

Klikk for å redigere undertittelstil i malen
Europeiske utfordringer sett fra energibransjen

EBL – drivkraft i utviklingen av Norge som energinasjon

Hans Olav Ween
Næringspolitisk rådgiver - Kraftsystem, EBL
Norges energidager 2009 16. okt. 2009

Fremtidig verdiskapning?

Krav til fornybar?

Harmoniserte støtteordninger?

Norden vs. Kontinentet

Norsk, nordisk kraftbalanse?

Overnasjonal styring?

?

Fremtidige nettinvesteringer?

Kostnadsfordeling

Sentrale målsettinger fra EU

- Klimamål 20/20/20.
  - Kraftig satsning på fornybare energikilder.
- Fokus på nettinvesteringer nasjonalt og mellom land.
  - Investeringer i nett en forutsetning for å nå de energipolitiske mål.
  - Europeiske investeringsplaner fremheves.
  - Nødvendig å sikre virkemidler og incentiver for investeringer.
- Europeisk markedsintegrasjon – IEM.
  - Fullt integrert energimarked i EU.
  - Reell konkurranse.
  - Adekvate markedspriser.

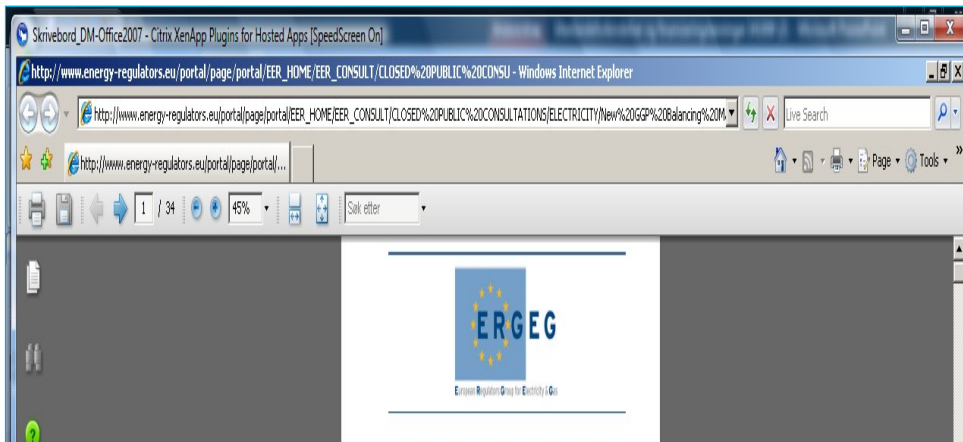
Vil lavkonjunktoren dempe EUs ambisjoner og føre til en revurdering av mål i 2014?

Norges og Nordens fremtidige rolle?

- EU initiativ får større og større betydning for norske rammevilkår
  - Ny markedspakke vedtatt – underliggende regelverk skal utvikles - direkte betydning for norske aktører

- Norge og Nordens posisjon svekkes.
  - Norge ikke medlem av EU
  - Norges rolle i ACER og ENTSO-E er uklar
  - Ingen automatikk i Norsk innflytelse i ACER og ENTSO-E.
  - Nordel er borte – aktivitet integrert som en av flere regioner i ENTSO-E.
    - Fokus flyttes fra Norden mot Europa.
    - Større avstand til der beslutningene fattes.
    - Ulike posisjoner fra de nordiske landene begrenser mulighetene for felles opptreden.

- Hvordan sikre aktørene innsyn, informasjonstilgang og innflytelse?

Utfordringer og uavklarte problemstillinger

- Norges forpliktelser ift. Fornybardirektivet (RES).
- Usikkerhet i forhold til fremtidig forbruksutvikling.
- Implementering av norsk/svensk sertifikatsystem og harmonisering av støtteordninger i Europa.
- Kostnads- og nyttefordelingsmekanismer i Norge, Norden og Europa.
- Fremtidig skjebne til ITC.
- Nye Guidelines og Grid Codes.
- Eierskap og finansieringsløsninger for utenlandsforbindelser.
- Markedsløsninger generelt og for utveksling av system- og balansetjenester spesielt.
- Mulighet for å allokere kabelkapasitet for utveksling av balansetjenester.

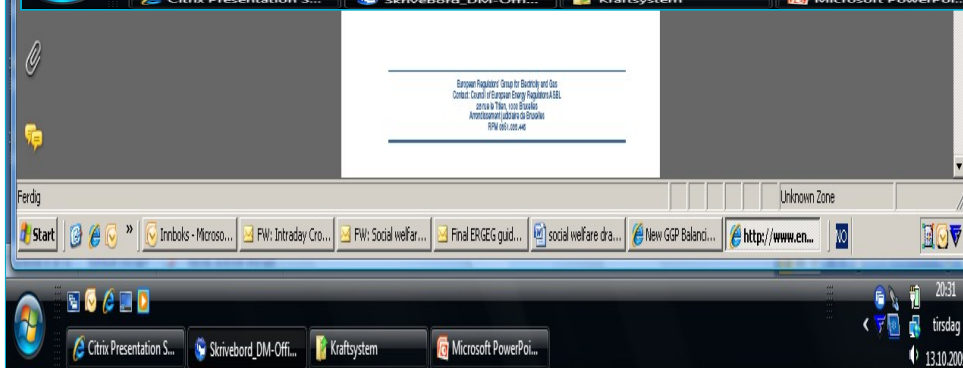
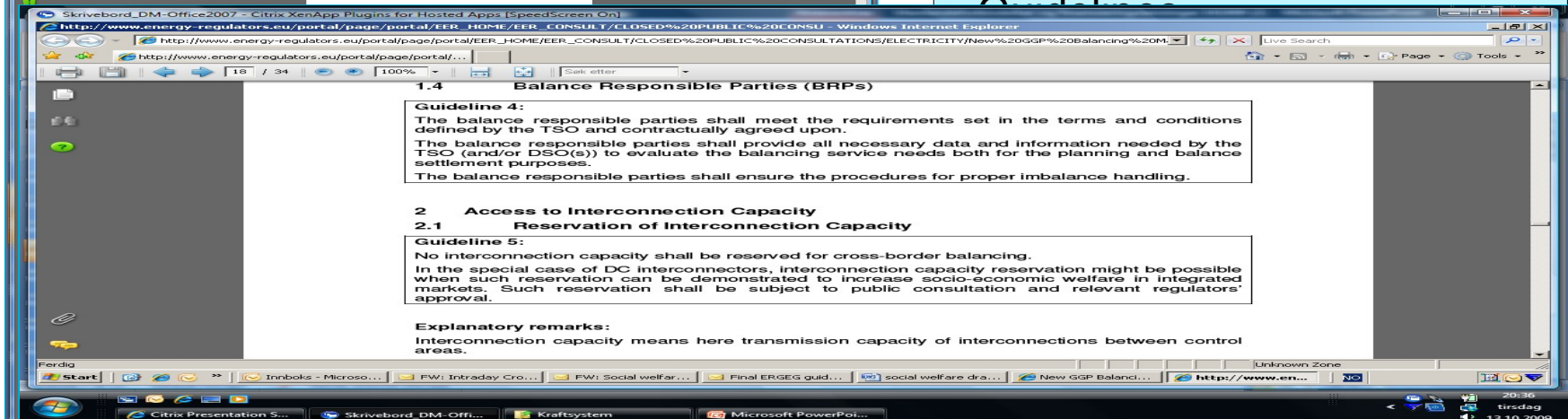

Guidelines for Good Practice

Ikke bindende retningslinjer

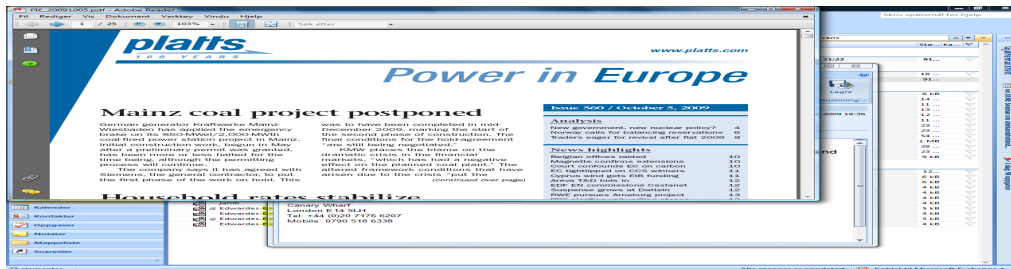
men...

Legger føringer for senere
bindende regelverk

The economic welfare impacts of reserving interconnector capacity for trade in balancing products

A Report Prepared for EBL

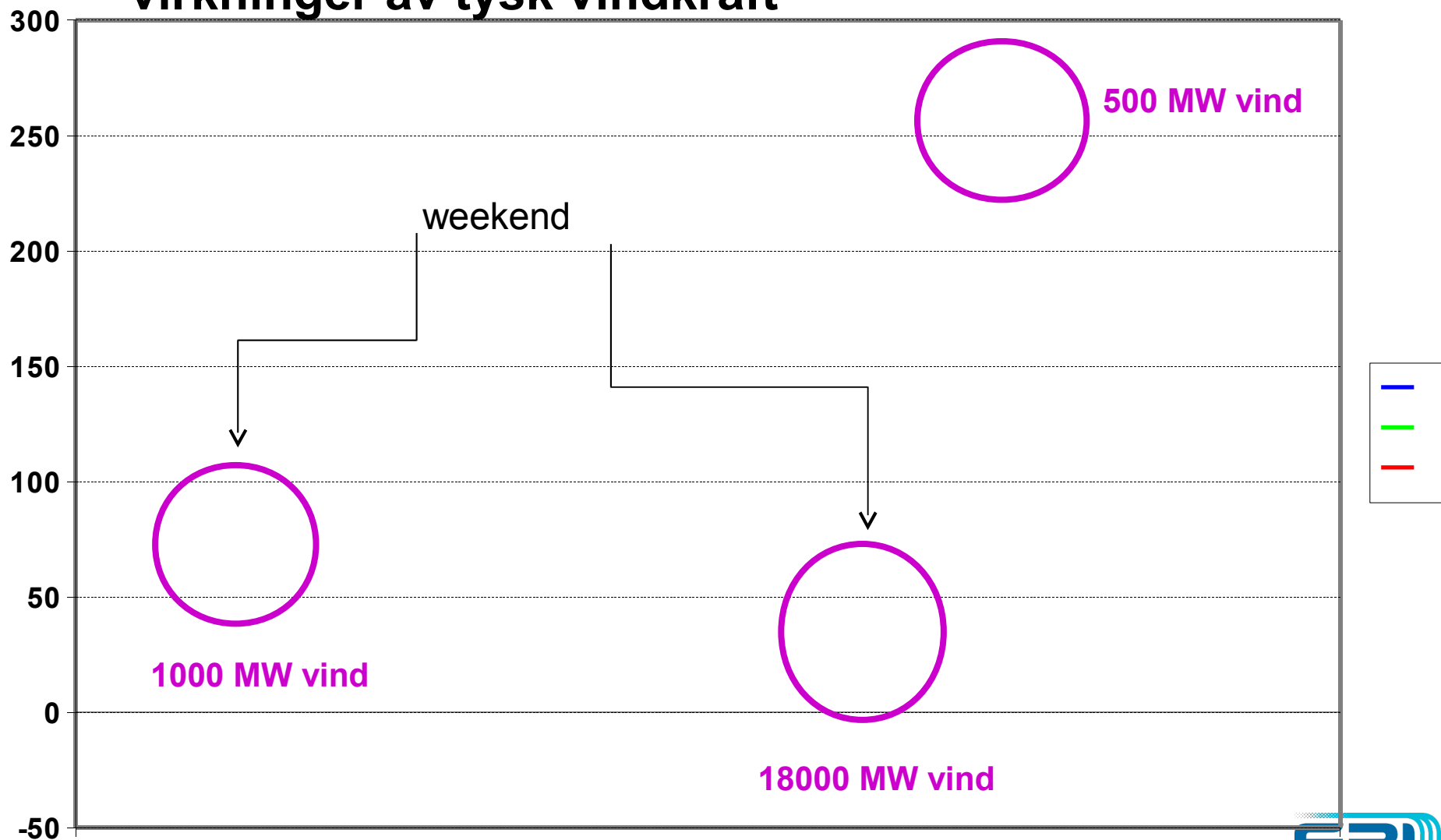

EUs fornybarsatsing skaper utfordringer

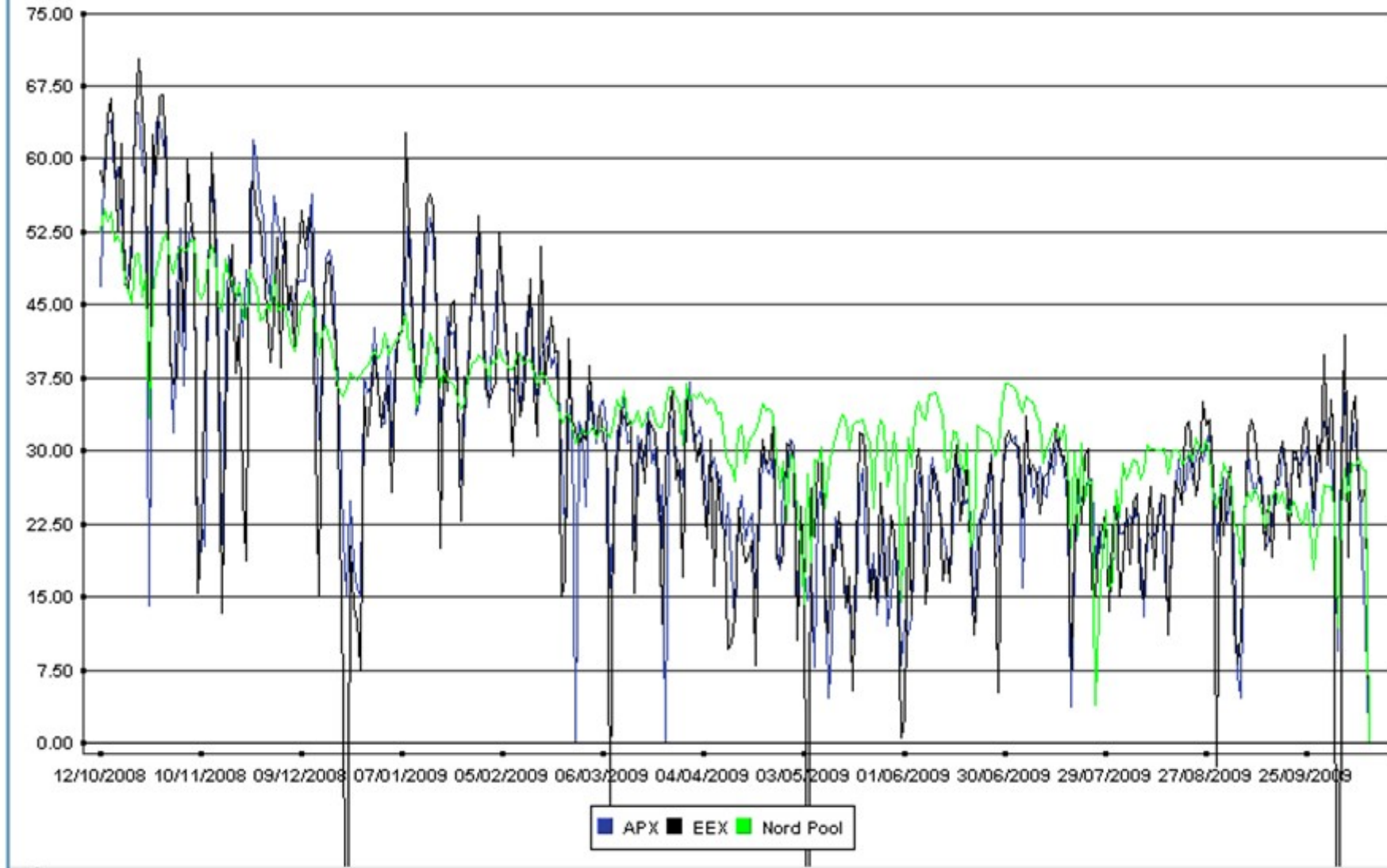
- Voldsom økning av uregulerbar produksjon langt unna forbruket
  - Økende volatilitet i kraftpriser
  - Økende etterspørsel etter reguleringstjenester
  - Nødvendigjør prisområder, motkjøp eller negative priser
  - Sterkt behov for nettutvikling i og mellom land.
- Fare for prisstabiliteten dersom det pøses inn subsidiert kraft i Europa uten at mottiltak treffes.
  - Innføring av prisområdemetodikken.
  - Integrasjon av de sentrale europeiske kraftbørsene.
  - Bygge ut mer nettkapasitet i og mellom ulike land.
  - Fjerne subsidier, for eksempel for vindkraft, når prisene går under null.

Spotpris EEX / APX og Nord Pool sept/okt 2008 - virkninger av tysk vindkraft

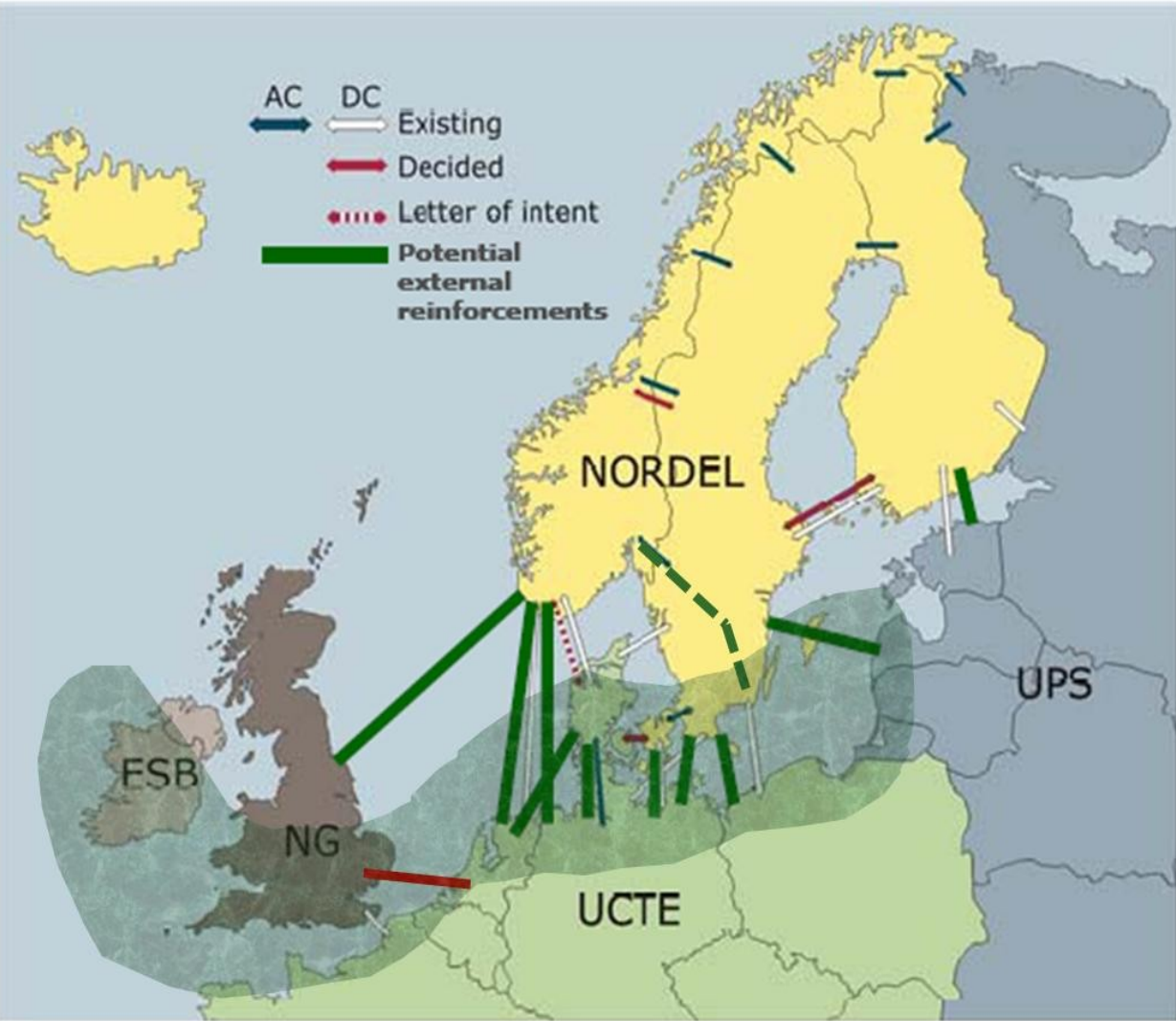

ALL SPOT OVERVIEW OffPeak1

Gjennomsnittspriser kl. 01-08

Overproduksjon i Nord Europa?

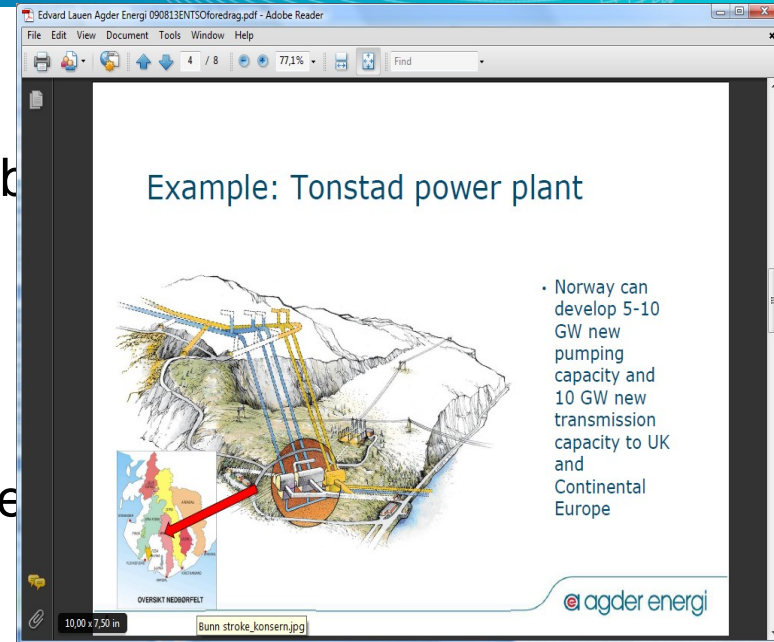

Norge en del av løsningen!

- Norge en unik posisjon i Europa pga regulert vannkraft.
- Kan importere billig overskuddskraft og eksportere dyr "peak" kraft.
- Begrenset risiko og neppe behov for subsidier investeringer.

Dvs.:

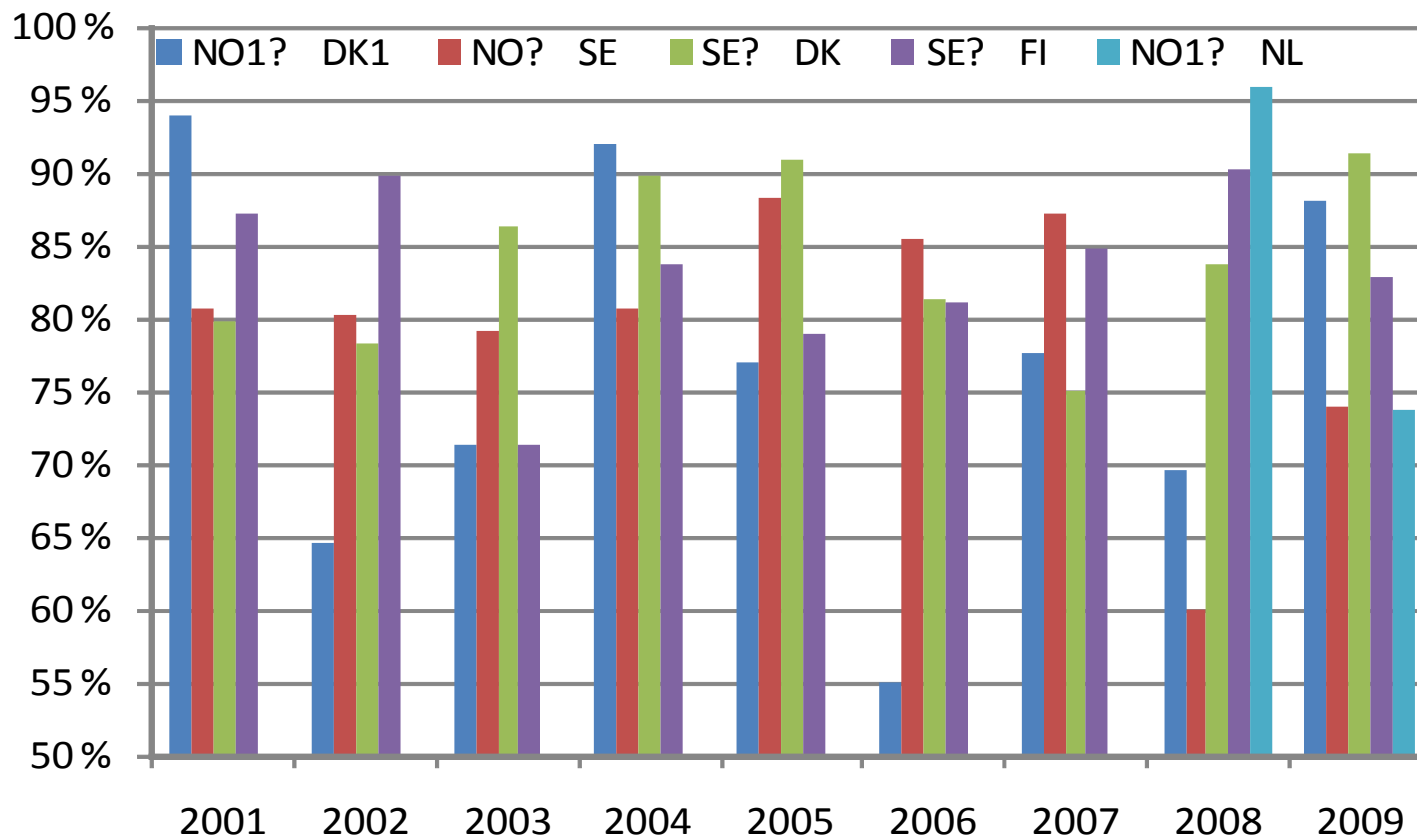
- Økt norsk verdiskapning ved å utnytte Norge som svingprodusent.
- Trolig det som har størst verdi for de utenlandske kraftsystemene

Verdiskaping forutsetter bedre utnyttelse av og mer kablekapasitet til utlandet

- Feil i og svake interne nett begrenser utvekslings- og handelskapasiteten på eksisterende forbindelser.
  - Medfører tap for samfunnet og aktørene.
- Kabelforbindelser er kostbare og tar lang tid å realisere
  - Finne løsninger som øker tempo
    - Incentiver.
    - Finansieringsløsninger.
    - Kostnads- og inntektsfordelingsmekanismer.
- Monopolisering av utenlandsforbindelser kan snarere bli en bremse enn en pådriver for utviklingen.

Historisk tilgjengelighet* på overføringskapasitet mellom Norge og utlandet og Sverige og utlandet

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Gj.sn
NO - Utl	84 %	76 %	77 %	83 %	85 %	79 %	85 %	67 %	77 %	79 %
SE - Utl	82 %	82 %	79 %	84 %	87 %	83 %	83 %	75 %	82 %	82 %

* Beregnet som gj.sn tilgjengelighet ila året delt på maks tilgjengelighet

Kilde Statkraft

Markedsutvikling

- Vi har mange børser – ulike løsninger – nasjonale og selskapsmessige perspektiver
  - Termin, spot, intra dag, system- og balansetjenester,
  - lukketider og løsninger for å håndtere flaskehalser,
  - risikohåndteringsmekanismer,
  - tilgang til fundamental informasjon om markedene
  - ulike interesser ift. å åpne markedene og skape konkurranse
- Handel over landegrensene begrenses pga. tidvis betydelige flaskehalser
  - Inneffektive auksjonsprinsipper for grensekapasitet
  - TSO begrenset handelskapasitet pga. nasjonale/selskapsmessige interesser.
- Utviklingen preges av trenering for å beskytte nasjonale og selskapsmessige interesser.
- Mangler EU vilje eller evne til å gripe inn overfor børsene?

Oppsummering

- Vi må ha fremdrift og en fornuftig markedsintegrering i Europa.
- Markeder for Intra-dag og system- og balansetjenester må åpnes opp.
- Kabelkapasitet må kunne brukes i de markeder som gir størst avkastning.
- Vi må få innflytelse over regelverksutformingen i EU som har konsekvenser for norske aktører.
- Nettutviklingen må baseres på et helhetlig europeisk perspektiv.
- Vi må finne løsninger på finansiering og kost-/nyttefordeling av nett- og kabelinvesteringer som bidrar til å fremme mer kapasitet i systemet.

Klikk for å redigere undertittelstil i malen

Takk for oppmerksomheten!